

Bilag B*SF's plan for fri(ere) adgang til de videregående uddannelser:***1. Indledning**

SF fremlagde i 1994 en plan for at afskaffe adgangsbegrænsningen til de videregående uddannelser. I forbindelse med finansloven for 1995 blev der vedtaget betydelige omprioriteringer og en beskedent kapacitetsudvidelse på området. Det har løst nogle af problemerne. Bl.a. dimensioneres folkeskolelærere-, bibliotekar- og sundhedsuddannelserne nu stort set som foreslået i SF's plan (dog med 1 års forsinkelse). Til gengæld er pladsmangelen på især humaniora forstærket.

På den baggrund fremlægger SF hermed en revideret plan. Den kræver, at der hvert år optages ca. 9.100 ekstra studerende – mod ca. 12.000 i 1994-planen. Udbygningen skal ske over 3 år. Det kræver, at beslutningen bliver taget hurtigt. Derfor ønsker SF, at der straks startes forhandlinger om en 3-årig plan for de videregående uddannelser.

SF's bud er kort fortalt, at

- optaget i 1996, 1997 og 1998 skal forøges med henholdsvis ca. 3.300, ca. 6.200 og ca. 9.100. I 1998 svarer det til en udvidelse af optaget under den koordinerede tilmelding på 20 pct.,
- i 1996-98 optages i alt ca. 18.600 ekstra studerende. I 2. halvår 1998 vil ca. 15.400 af disse stadig studere. Resten er faldet fra,
- som gennemsnit for 1998 øges antallet af studerende med ca. 11.700, hvilket *brutto* koster ca. 975 mio. kr. i drifts- og anlægsudgifter samt SU. Det inkluderer 182 mio. kr. til styrkelse af forskningen,
- dette modsvares af en besparelse på overførselsindkomsterne i 1998, der forsigtigt er sat til 650 mio. kr. *Nettoudgiften* bliver dermed ca. 325 mio. kr. Besparelsen opstår, fordi det ydelsesmæssigt er langt billigere at lade de unge studere end at lade dem arbejde eller gå arbejdsløse.

Som en sidegevinst vil planen i 1998 reducere arbejdsløsheden med over 10.000.

Udviklingen det seneste år giver en historisk chance for at få afskaffet adgangsbegrænsningen. Grib den!

2. Fri adgang – som hovedprincip**2.1. Hvorfor fri adgang?**

SF tillægger det stor betydning, at det enkelte menneske selv har mulighed for at vælge sin uddannelse – forudsat at de nødvendige kvalifikationer er til stede eller opnås. Økonomiske eller andre hensyn kan i særlige tilfælde betyde, at dette grundprincip må tilsidesættes.

Andre mener, at antallet af studerende skal fastsættes ud fra, »hvor mange der bliver brug for«. I praksis har det vist sig overordentlig vanskeligt at regne ud, hvor mange der bliver brug for. Desuden tyder meget på, at mennesker med en uddannelse er gode til at finde job uden for deres fagområde.

Arbejdsløsheden for personer uden en uddannelse er langt højere end arbejdsløsheden for personer med en uddannelse. Det påstås undertiden, at det er lige slemt at være arbejdsløs med og uden en uddannelse. Men det holder ikke. Det er overvejende blandt de arbejdsløse uden erhvervsuddannelse, vi finder den langvarige og tunge arbejdsløshed. Og samfundsmæssigt giver en mere ligelig fordeling af arbejdsløsheden bedre muligheder for at komme arbejdsløsheden til livs uden at løbe ind i flaskehalsproblemer.

2.2. Fri adgang – med undtagelser**2.2.1. Her er allerede fri adgang**

For de tekniske uddannelser, handelsskolerne og de fleste linjer på handelshøjskolerne er der allerede i dag fri adgang eller så tæt på fri adgang, at afskaffelse af adgangsbegrænsningen på andre studier er nok til at sikre fri adgang (note 1). Det betyder blandt andet, at der ikke er de store problemer for de korterevarende videregående uddannelser.

For bibliotekar- og farmaceutuddannelsen er kapaciteten udvidet, sådan som det blev anbefalet i SF's plan fra 1994. Der vil sandsynligvis være fri adgang fra i år.

2.2.2. Her vil SF indføre fri adgang

For folkeskolelæreruddannelsen har regeringen planlagt en udvidelse af optaget på 60